

“ДАРХАН ҮЙЛДВЭРЛЭЛТЕХНОЛОГИЙН ПАРК”-ЫН ХӨГЖЛИЙН ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Ерөнхий мэдээлэл

1.1. Хөтөлбөрийг боловсруулах эрх зүйн үндэслэл

Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийн 10.3 дахь заалт, “Барааны тэмдэг, газар зүйн заалтын тухай хууль”, “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030”-ын 2.1.3 дахь хэсэг, Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, Ногоон хөгжлийн бодлого, Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, Төрөөс аж үйлдвэрийн талаар баримтлах бодлого, Төрөөс хүнс, хөдөө аж ахуйн талаар баримтлах бодлого болон Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2.48 дахь зорилт, Дархан-Уул аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, Тэргүүлэгчдээс бүрэн эрхийн хугацаанд баримталж ажиллах үйл ажиллагааны чиглэл, аймгийн Засаг даргын мөрийн хөтөлбөр 2017-2020 тус тус үндэслэн энэхүү хөтөлбөрийг боловсруулсан болно.

1.2. Нөхцөл байдал, тулгамдаж байгаа асуудал

Монгол Улсын статистикийн мэдээллийн санд боловсруулах үйлдвэрийн чиглэлээр бүртгэлтэй 11229 аж ахуйн нэгж байгаагаас 5781 нь үйл ажиллагаа явуулж байна. Харин 5448 нь үйл ажиллагаа явуулаагүй бөгөөд үүний 2351 нь үйл ажиллагаагаа эхлүүлээгүй байна. Үйл ажиллагаа явуулж байгаа 5781 аж ахуйн нэгжээс 207 нь буюу 8,8 хувь нь Дархан-Уул аймагт үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Дархан-Уул аймгийн боловсруулах аж үйлдвэрийн салбар 2017 онд улсын ДНБ-ны 1.6 хувийг, аж үйлдвэрийн салбарын ДНБ-ны 2 хувийг үйлдвэрлэсэн байна. Мөн тус салбар нь 2017 онд аймгийн ДНБ –ны 49.3 хувь буюу 215837.5 сая төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, 2016 онтой харьцуулахад 24,5 хувиар өссөн байна.

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний борлуулалт нь 2017 онд 279619.8 сая.төг болж, 2016 оноос 19.6 хувиар өссөн байна. 2017 онд гадаад борлуулалт өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 19.1 хувиар буурч, дотоод борлуулалт 19.8 хувиар өссөн байна.

Манай орны аж үйлдвэрийн салбарын бүтэц уул уурхай, хөдөө аж ахуйн түүхий эдэд тулгуурласан, хялбар технологи дээр суурилсан бөгөөд экспортын бүтээгдэхүүний 82 орчим хувь нь анхан шатны боловсруулалт хийсэн түүхий эд байна. Монгол Улсын гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт 2017 оны гүйцэтгэлээр 10,5 тэрбум америк долларт хүрч, үүнээс экспорт 6,2 тэрбум, импорт 4,3 тэрбум америк доллар байна. Экспортын бүтцийг авч үзвэл, нийт экспортын 5.4 хувь нь нэхмэлийн материал болон нэхмэл эдлэл эзэлж байна.

Монгол Улс 2017 оны жилийн эцсийн байдлаар 66.2 сая мал тоолуулж өмнөх оноос 9.9 хувиар өссөн нь малаас гаралтай түүхий эдийн нөөц нэмэгдэхээр байна. 2017 онд 373.1 мянган тонн мах, 803.4 сая литр сүү, 9400 тонн ноолуур, 29.0 мянган тонн ноос, 14.0 сая ширхэг арьс, шир бэлтгэжээ. Манай улсад түүхий эдийн гарал үүсэл тодорхойгүй, түүхий эд бэлтгэн нийлүүлэлтийн тогтолцоо, боловсруулалтын түвшин хангалтгүй, техник, технологи хуучирсан, хүний нөөц дутагдалтай, чанар, стандартын хяналтын тогтолцоо бүрдээгүй, дэд бүтэц, ложистик хөгжөөгүй зэрэг хүчин зүйлүүдээс хамаарч гадаад зах зээлд өрсөлдөх чадвартай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх боломж хязгаарлагдмал байна. Иймээс дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж үйлдвэрлэлийн боловсруулах түвшинг

ахиулах, эрэлтэд нийцсэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, дэд бүтцийг байгуулах, мэргэжилтэй ажилтан сургаж бэлтгэх нь үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхэд чухал байна.

Монгол банкны мэдээгээр 2000-2016 онд боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбарт нийт 8.5 их наяд төгрөгийн зээл олгосон бөгөөд нийт зээлийн 20.7 хувь нь 1 хүртэл жил, 65.7 хувь нь 1-5 жил, 13.6 хувь нь 5 болон түүнээс дээш жилийн хугацаатай зээл тус тус эзэлж байна. Нийт олгосон зээлийн 13.7 хувь нь хугацаа хэтэрсэн байх бөгөөд арилжааны банкны зээлийн хүү нь жилийн 18 орчим хувь байгаа нь үйлдвэрлэл хөгжүүлэх хөрөнгө оруулалт болж чадахгүй байна.

Үйлдвэрлэлийн салбарт тулгарч байгаа эдгээр хүндрэл бэрхшээлийг шийдвэрлэхийн тулд Дархан-Уул аймагт үйл ажиллагаа явуулж байгаа томоохон үйлдвэрүүдийг үйл ажиллагааны чиглэлээр нь уялдуулах, зогсонги байгаа үйлдвэрүүдийг сэргээн ажиллуулах, төр, хувийн хэвшлийн санаачлага оролцоонд тулгуурлахын зэрэгцээ хөрөнгийн эх үүсвэрийг орон нутгийн төсөв, Хөгжлийн банк болон арилжааны банкны зээл, бусад боломжит санхүүгийн эх үүсвэрийг оновчтойгоор хуваарилах замаар нэмүү өртөг шингэсэн эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, борлуулалтыг дэмжин хөгжүүлэхээр энэхүү хөтөлбөрийг боловсруулж байна.

Хоёр. Хөтөлбөрийн зорилго, зорилт

2.1. Орон нутгийн онцлог, нөөцөд суурилан дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж, нэмүү өртөг шингэсэн, олон улсын чанар, стандартын шаардлага хангасан, өрсөлдөх чадвартай зах зээлийн эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн, байгалийн нөөцийн хэмнэлттэй, хүлэмжийн хийн ялгарал болон хаягдал багатай тогтвортой үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, ажлын байр, гадаад, дотоод худалдааны эргэлт, эдийн засгийн өсөлтийг нэмэгдүүлэхэд энэхүү хөтөлбөрийн зорилго оршино.

2.2. Хөтөлбөрийн хүрээнд дараах зорилтуудыг дэвшүүлж байна:

2.2.1. үйлдвэрлэлийг санхүү, хөрөнгө оруулалтын бодлогоор дэмжих, эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлэх,

2.2.2. үйлдвэрүүдийн уялдаа холбоог сайжруулж, түүхий эдийн тогтолцоог боловсронгуй болгож, бүтээгдэхүүний чанар, стандартыг нэвтрүүлэн нутагшуулж, олон улсын болон бүс нутгийн түвшинд хүргэх;

2.2.3. боловсруулах үйлдвэрийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, байгальд ээлтэй дэвшилтэт техник, технологийг нэвтрүүлэх, жижиг, дунд үйлдвэрийг кластераар хөгжүүлэх замаар нэмүү өртөг шингэсэн, өрсөлдөх чадвартай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх;

2.2.4. боловсруулах үйлдвэрийн хөгжлийн чиг хандлага, эрэлтэд нийцүүлэн хүний нөөцийг бэлтгэх, мэргэшүүлэх, чадавхжуулах, тогтвор суурьшилтай ажиллуулах, ажлын байрыг хадгалах, нэмэгдүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх;

2.2.5. зорилтот зах зээлд нийлүүлэх бүтээгдэхүүний тээвэр-ложистикийг боловсронгуй болгож, маркетингийн үйл ажиллагааг хөгжүүлэн дотоод, гадаад худалдааны эргэлтийг нэмэгдүүлэх.

2.2.6. Байгалийн нөөцийг хэмнэлттэй, хүлэмжийн хийн ялгарал болон хаягдал багатай хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд эрсдэлгүй үйлдвэрлэл хөгжүүлнэ.

Гурав. Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх үе шат

3.1. Хөтөлбөрийг 7 жилийн хугацаатай дараах үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ:

3.1.1. Нэгдүгээр үе шат: 2018-2020 он;

3.1.2. Хоёрдугаар үе шат: 2021-2024 он.

Дөрөв. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

4. Хөтөлбөрийн хүрээнд дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ:

4.1. Хөтөлбөрийн 2.2.1-д заасан зорилтын хүрээнд:

4.1.1. паркийн үйл ажиллагааг дэмжих орон нутгийн сангийн хөрөнгөөр үйлдвэрлэлийг санхүүжүүлэх;

4.1.2. түүхий эдийн боловсруулалтын түвшинг ахиулах, үйлдвэрүүдийн хоршин ажиллах үйл ажиллагааг дэмжин ажиллах, үндэсний үйлдвэрт тогтвортой нийлүүлэх, түүхий эдийн нөөц бий болгох ажилд дэмжлэг үзүүлэх;

4.1.3. боловсруулах үйлдвэрүүдэд дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэх, тоног төхөөрөмж худалдан авах болон эргэлтийн хөрөнгийн зориулалттай хөнгөлөлттэй зээлийн эх үүсвэрийг бий болгох баримт бичгийн төсөл боловсруулах;

4.1.4. экспортыг дэмжих, импортыг орлох бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн нэр төрлийг нэмэгдүүлэх үйлдвэрлэлийг дэмжих;

4.1.5. олон улсын дэвшилтэт стандартуудыг нутагшуулан нэвтрүүлэх ажлыг үргэлжлүүлэх.

4.2. Хөтөлбөрийн 2.2.2-т заасан зорилтын хүрээнд:

4.2.1. түүхий эд бэлтгэх, чанарын хамгаалалт, тордолт хийх төвийг малчдын бүлэг, хоршооны үйл ажиллагаатай уялдуулан сумдад байгуулах;

4.2.2. хөдөө аж ахуйн биржийн арилжаанд малчдын оролцох боломжийг нэмэгдүүлэх, малчдын хоршоо, боловсруулах үйлдвэрт түүхий эд бэлтгэлийн агуулах, тээвэр, тоног төхөөрөмжөө сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэх;

4.2.3. алслагдсан бүс нутагт элеватор барих, төв, суурин газрыг түшиглэн зоорь, агуулах байгуулах;

4.3. Хөтөлбөрийн 2.2.3-т заасан зорилтын хүрээнд:

4.3.1. үйлдвэрлэл технологийн паркийн дэд бүтцийг байгуулж, үйлдвэрүүдийн хамтын ажиллагааг кластер хэлбэрээр уялдуулан хөгжүүлэх;

4.3.2. инновацийг дэмжиж үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх чиглэлээр эрдэм шинжилгээ, судалгааны байгууллага, үйлдвэрийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх;

4.3.3. боловсруулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн засвар, үйлчилгээний төв, инкубатор төвийг байгуулах;

4.3.4. боловсруулах үйлдвэрүүдэд франчайзинг нэвтрүүлэх замаар гадаадын тэргүүлэх компаниудын өндөр технологи, инновацийг үйлдвэрлэлд нутагшуулах;

4.4. хөтөлбөрийн 2.2.4-д заасан зорилтын хүрээнд:

4.4.1. хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт хэрэгцээнд нийцүүлэн хөдөө аж ахуй, аж үйлдвэр, дэд бүтцийн төслүүдэд ажиллах ажилтныг олон улсын стандартад нийцүүлэн сургаж бэлтгэн, тасралтгүй чадавхижуулах;

4.4.2. боловсруулах үйлдвэрийн удирдах болон инженер, техникийн ажилтнуудыг нарийн мэргэжлээр өндөр хөгжсөн оронд давтан сургах, туршлага судлуулах, чадавхжуулах менежментийн болон технологийн сургалтыг зохион байгуулах;

4.4.3. боловсруулах үйлдвэрийн мэргэжлээр суралцаж байгаа оюутны сургалтын болон төгсөлтийн дадлагын хугацааг уртасгах, сургалт-үйлдвэрлэлийн уялдааг хангах, үйлдвэрт цалинтай дадлага хийх боломжийг бүрдүүлэх;

4.4.4. боловсруулах үйлдвэрт 5-аас доошгүй жил ажилласан туршлагатай ажилтныг тухайн мэргэжлээр нь их, дээд сургуульд элсүүлэн суралцуулж, инженер техникийн ажилтныг бэлтгэх;

4.5. Хөтөлбөрийн 2.2.5-д заасан зорилтын хүрээнд:

4.5.1. төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр хийх худалдан авалтад дотоодын үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний эзлэх хувийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авах;

4.5.3. үндэсний үйлдвэрлэлийн бараа, бүтээгдэхүүнийг олон улсын худалдааны сүлжээнд хамруулах, хөнгөлөлтийн системийг бүрэн ашиглах;

4.5.5. үндэсний бренд, газар зүйн заалттай бүтээгдэхүүнийг хөгжүүлэх, олон улсад сурталчлах;

4.5.6. олон улсын мэргэжлийн үзэсгэлэн, худалдаанд оролцох чиглэлээр үйлдвэр эрхлэгч нарт дэмжлэг үзүүлэх,

4.5.7. үндэсний үйлдвэрийн бараа, бүтээгдэхүүний цахим худалдааг хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх, мэргэжлийн байгууллагатай хамтарч ажиллах;

4.5.9. сав, баглаа боодлын захиалгын болон худалдааны цэгийг байгуулж ажиллуулах.

4.6. Хөтөлбөрийн 2.2.6-д заасан зорилтын хүрээнд:

4.6.1. 10-50 МВт-ын хүчин чадал бүхий нарны цахилгаан станцын төслүүдийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх.

4.6.2. эрчим хүчийг нөөцлөх боломжит технологийг нэвтрүүлэх шатны судалгааг дэмжин ажиллах.

4.6.3. үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг бууруулах, байгалийн нөөцийг хэмнэлттэй, үр ашигтай ашиглахад дэмжлэг үзүүлэх.

4.6.4. ус хэмнэх, саарал ус болон цэвэрлэсэн усыг дахин үйлдвэрлэлд ашиглах технологийн хэрэглээг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх.

Тав. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх, түүний үр нөлөө, шалгуур үзүүлэлтүүд

Дархан-Уул аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, Тэргүүлэгчдээс бүрэн эрхийн хугацаанд баримталж ажиллах үйл ажиллагааны чиглэл, аймгийн Засаг даргын мөрийн хөтөлбөр 2017-2020-д тусгагдсан хөтөлбөр, төслүүдийг дэмжиж, уялдааг хангаж ажиллана.

Зургаа. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд шаардагдах хөрөнгийн хэмжээ, санхүүжилтийн эх үүсвэр

Хөтөлбөр, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд тусгагдсан төсөл, арга хэмжээ, үйл ажиллагааг дараах эх үүсвэрээс санхүүжүүлнэ:

- 6.1. Хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалт;
- 6.2. Улсын болон орон нутгийн төсвийн дэмжлэг;
- 6.3. Гадаадын зээл, тусламжийн хөрөнгө;
- 6.4. Концессын гэрээ;
- 6.5. Бусад эх үүсвэр.